

TRG

KAZALO:

TRG.....	1
KAZALO:.....	1
2. POVPRASEVANJE.....	2
2.1. SPREMEMBA OBSEGA POVPRASEVANJA.....	2
2.2. SPREMEMBA SAMEGA POVPRASEVANJA.....	3
2.2.1. Vpliv nekaterih dejavnikov na povpraševanje po t. i. normalnih dobrinah.....	3
2.3. ELASTIČNOST POVPRASEVANJA.....	4
2.3.1. Cenovna elastičnost.....	4
2.3.2. Dohodkovna elastičnost.....	4
2.3.3. Križna elastičnost.....	4
3. PONUDBA.....	4
3.1. SPREMEMBA OBSEGA PONUDBE.....	5
3.2. SPREMEMBA SAME PONUDBE.....	6
3.2.1. Dejavniki, ki vplivajo na tržno ponudbo t. i. normalnih dobrin.....	6
3.3. ELASTIČNOST PONUDBE.....	6
3.3.1. TRG NEEKSISTENČNE DOBRINE V DOLGEM OBDOBJU.....	6
3.3.2. TRG EKSISTENČNE DOBRINE V DOLGEM OBDOBJU.....	7
4. FUNKCIJE DELOVANJA TRŽNEGA MEHANIZMA.....	7
5. INFLACIJA.....	7
5.1. Inflacija povpraševanja.....	7
5.2. Inflacija ponudbe.....	8
6. EKONOMSKI PROBLEM DRUŽBE.....	8
7. EKONOMSKI PROBLEM POSAMEZNIKA.....	8
8. KONKURENCA.....	8
9. KAPITAL.....	9
9.1. Proizvodni kapital.....	9
9.1.1. Obrat proizvodnega kapitala.....	9
9.1.2. Krožni tok proizvodnega kapitala.....	9
9.1.3. Dejavniki profita.....	9
9.2. Trgovski kapital.....	10
9.2.1. Krožni tok trgovskega kapitala.....	10
9.2.2. Krožni tok finančnega kapitala.....	10
9.2.3. Obrestna mera.....	10
10. OPTIMUM POTROŠNIKA.....	10
11. MONOPOL.....	10
11.1. VZROKI ZA NASTANEK MONOPOLA.....	10
12. OLIGOPOL.....	11
13. EKONOMSKI PROBLEM DRUŽBE.....	11
14. EKONOMSKI PROBLEM POSAMEZNIKA.....	11
15. POJEM TRGA IN TRŽNE STRUKTURE IN POVPRASEVANJA.....	11
16. DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA POVPRASEVANJE.....	12

Trg je prostor kjer se srečujejo kupci in prodajalci, da bi po določeni ceni zamenjali blago. Trg kot mehanizem posrednega povezovanja produkcije in porabe zagotavlja skladni tok reprodukcije z:

- alokativno funkcijo (razporeje produkcijske faktorje, izbira produkcijske postopke),

- selektivno funkcijo (zaznava potrebe družbe, usklajuje produkcijo),
- distributivno funkcijo (z oblikovanjem cen deli družbeni dohodek med udeležence v družbeni reprodukciji).

Glede na vrsto dobrin ločimo:

- trg industrijskih proizvodov,
- kmetijskih dobrin,
- trg potrošnih dobrin;

Glede na prostop poznamo:

- lokalni,
- trg ene države,
- evropski trg,
- globalni trg

Glede na pogoje delovanja ločimo:

- tržišča, ki delujejo popolnoma tržno,
- trg z administrativnim nadzorom.

2. POVPRASEVANJE

Je vse delovanje kupcev v smeri nakupa čimvečje količine blaga željene kvalitete po čimbolj ugodni ceni. Obseg individualnega povpraševanja je odvisen od subjektivnih dejavnikov:

- potrebe in od objektivnih dejavnikov
- dohodek in cene dobrin.

Splošni zakon povpraševanja pravi, da v nespremenjenih okoliščinah obseg povpraševanja na danem trgu in v danem času varira v nasprotni smeri od cene tega blaga, gre za padajočo krivuljo tržnega povpraševanja, za dejstvo, da so porabniki pripravljeni kupiti večjo količino le pri nižji ceni blaga.

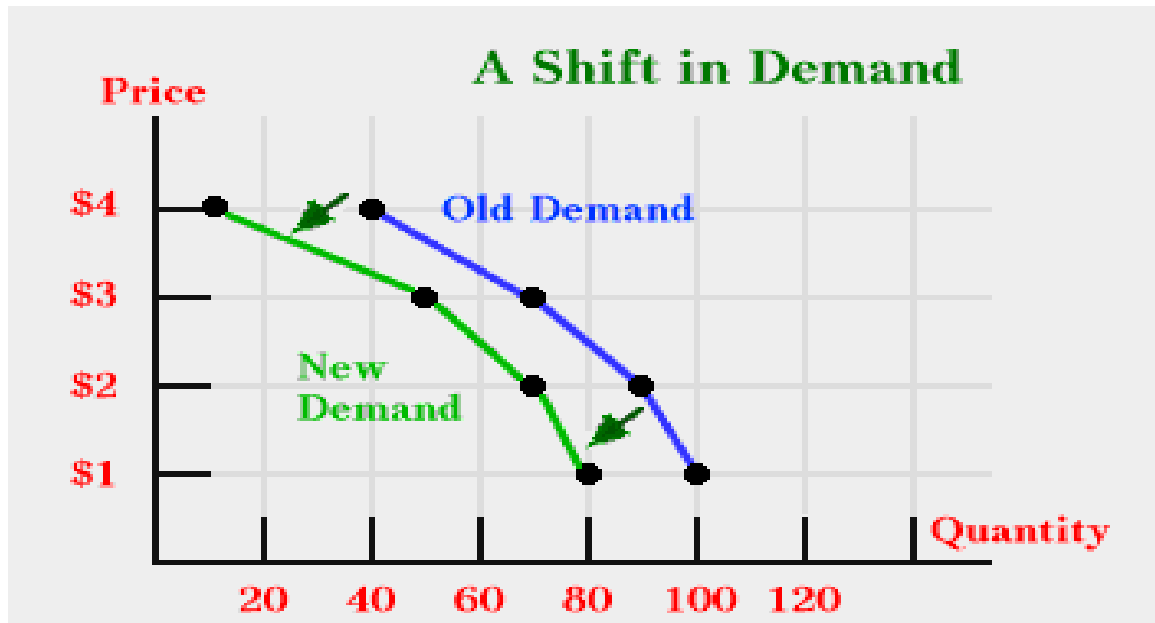
KRIVULJA POVPRASEVANA

2.1. SPREMEMBA OBSEGA POVPRASEVANJA

Nastane zaradi pocenitve ali podražitve določene dobrine ob drugih nespremenjenih dejavnikih. To pa se kaže tako, da sprememba obsega povpraševanja reagira na podražitev, če ostali dejavniki (potrebe, dohodek, cene komplementov in substitutov) ostanejo nespremenjeni. Grafično se vedno prikazuje z novimi točkami na isti krivulji - splošni zakon povpraševanja pravi, če se spremeni samo cena določene dobrine., ceno

povpraševanja razlagamo z učinkom dohodka. Kaže kupno moč povpraševalcev pri danem dohodku in različnih cenah konkretnih dobrin

2.2. SPREMEMBA SAMEGA POVPRÁŠEVANJA

Cena določene dobrine ostane nespremenjena, spremeni pa se nek drugi dejavnik - zmanjšanje, zvečanje potreb, dohodkov, cena substituta, cena komplementa. Dobimo novo krivuljo.

2.2.1. Vpliv nekaterih dejavnikov na povpraševanje po t. i. normalnih dobrinah

•	Zvišanje cene dobrine X	Gibanje navzgor po krivulji povpraševanja, brez spremembe povpraševanja, oziroma premika krivulje povpraševanja
•	Znižanje cene dobrine X	Gibanje navzdol po krivulji povpraševanja, brez spremembe povpraševanja, oziroma premika krivulje povpraševanja
•	Zvišanje cene nadomestne dobrine (substituta) Y	Povzroči spremembo-povečanje povpraševanja, premik krivulje povpraševanja za dobrino X v desno
•	Znižanje cene nadomestne dobrine (substituta) Y	Povzroči spremembo-zmanjšanje povpraševanja, premik krivulje povpraševanja za dobrino X v levo
•	Zvišanje dohodka	Povzroči spremembo-povečanje povpraševanja, premik krivulje povpraševanja za dobrino X v desno

- Znižanje dohodka Povzroči spremembo - zmanjšanje povpraševanja, premik krivulje povpraševanja za dobrino X v levo

2.3. ELASTIČNOST POVPRASEVANJA

Gre za odzivnost povpraševalcev.

2.3.1. Cenovna elastičnost

Vzrok spremembe je cena določene dobrine, cena povpraševanja, kot posledica se spremeni povpraševana količina, izražamo jo s koeficientom cenovne el. povpraševanja

- $0 < E < 1$ - togo, neelastično povpraševanje, eksistenčne dobrine (strma padajoča krivulja)
- $E = 0$ - popolnoma togo povpraševanje, zdravila, dobrine, ki nimajo substituta (ravna premica)
- $1 < E < \infty$ - zelo elastično povpraševanje, neeksistenčne dobrine (položna krivulja)

$E = \infty$ - ekstremno povpraševanje - cena je administrativno določena (vodoravna krivulja)

2.3.2. Dohodkovna elastičnost

Opreljuje velikost spremembe obsega povpraševanja zaradi relativne spremembe dohodka ob drugih nespremenjenih dejavnikih, je odzivanje kupcev na spremembo dohodka, se ne prikazuje grafično.

2.3.3. Križna elastičnost

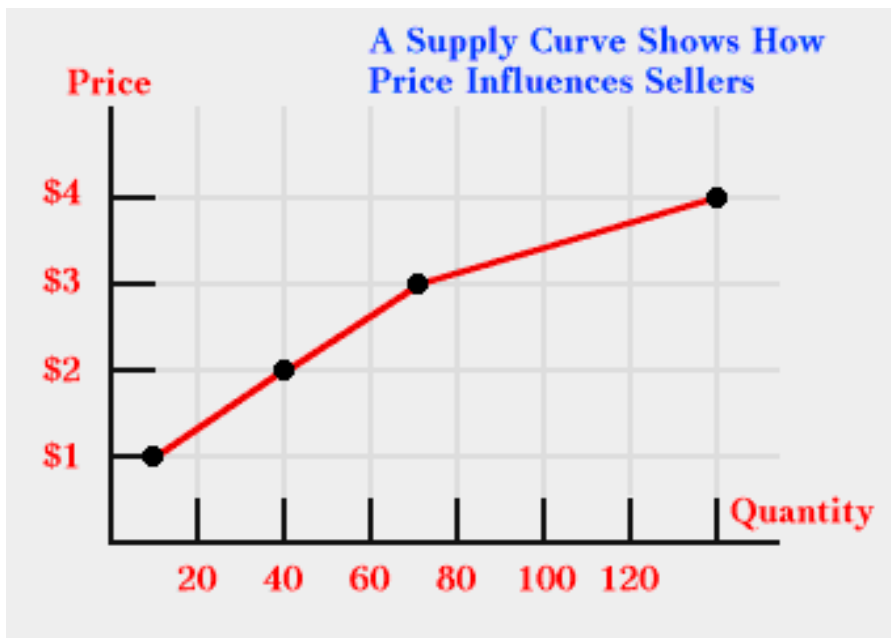
Je neke vrste cenovna elastičnost povpraševanja, primerjamo količino določene dobrine in spremembo druge - različne dobrine, ki je komplement ali substitut, je ne prikazujemo.

3. PONUDBA

Dejavniki ponudbe so:

- cena (vpliva na obseg ponudbe),
- stroški (izdelava dobrine, nakup dobrine),
- pokvarljivost blaga (kjer je življenjska doba blaga omejena),
- potreba po likvidnih sredstvih (kadar je nadaljno poslovanje odvisno od prodaje).

KRIVULJA PONUDBE

3.1. SPREMEMBA OBSEGA PONUDBE

Spremeni se ponujena količina kot posledica:

- povišanja ali zvišanja cene določene dobrine,
- cena povpraševanja

Kakršni koli so odnosi med tržno ceno in stroški velja, čim višja je tržna cena določene dobrine, bolj ugodno je za večje število ponudnikov.

Krivulja ponudbe kaže splošni zakon ponudbe, ki opredeljuje spremembo količine in cene določena dobrina v isti smeri - znižanje tržne cene ponudbe zmanjša ponujeno količino blaga in obratno (interesa ponudnikov in povpraševalcev sta ravno obratna - za ponudnike visoka tržna cena pomeni, da je možnost pokrivanja stroškov in s tem realizacija pozitivnega rezultata večja). Grafično se prikazuje z novo točko na krivulji.

3.2. SPREMEMBA SAME PONUDBE

Cena ostane nespremenjena, spremenijo se drugi dejavniki:

- povečanje, zmanjšanje stroškov,
- pokvarljivosti,
- potrebe po likvidnih sredstvih
- poveča oz. zmanjša se količina.

To se zgodi tudi ob sezonskih znižanjih. Grafično prikažemo z novo krivuljo.

3.2.1. Dejavniki, ki vplivajo na tržno ponudbo t. i. normalnih dobrin

- Zvišanje cene dobrine X Gibanje navzgor po krivulji ponudbe, brez spremembe ponudbe, oziroma premika krivulje ponudbe
- Znižanje cene dobrine X Gibanje navzdol po krivulji ponudbe, brez spremembe ponudbe, oziroma premika krivulje ponudbe
- Zvišanje stroškov dela Povzroči spremembo- znižanje ponudbe, premik krivulje ponudbe za dobrino X v levo
- Znižanje stroškov dela Povzroči spremembo-zvišanje ponudbe, premik krivulje ponudbe za dobrino X v desno
- Zvišanje stroškov proizvodnih faktorjev (inputa) Povzroči spremembo-znižanje ponudbe, premik krivulje ponudbe za dobrino X v levo
- Znižanje stroškov proizvodnih faktorjev (inputa) Povzroči spremembo-zvišanje ponudbe, premik krivulje ponudbe za dobrino X v desno

3.3. ELASTIČNOST PONUDBE

Določa relativno spremembo obsega ponudbe glede na relativno spremembo enega od dejavnikov.

Cenovna elastičnost ponudbe

Vzrok je relativna cena določena dobrina, posledica je relativna sprememba količine določene dobrine. Koeficient cenovne el. ponudbe meri spremembo obsega ponudbe izraženo v % v primerjavi z relativno sprememb cene določene dobrine, če ostanejo vsi ostali dejavniki ponudbe nespremenjeni.

Dejavniki, ki vplivajo na cenovno el. ponudbe v dolgem obdobju so:

- obstoječe zmogljivosti ($1 < E < \infty$),
- nove investicije ($0 < E < 1$),
- popolnoma toga ponudba, zasičenost trga ($E = 0$).

Cenovna elastičnost v kratkem obdobju - vrednost koeficienta je pozitivna, vendar manjša od 1, v kratkem obdobju je cenovna elastičnost ponudbe majhna, je popolnoma toga ali toga, omejena je z danimi proizvodnimi zmogljivostmi in zalogo blaga.

3.3.1. TRG NEEKSISTENČNE DOBRINE V DOLGEM OBDOBJU

Če bo visoka tržna cena bo možnost nakupa majhna in obratno. Krivulja povpraševanja bo padajoča, naklonski kot bo majheh. Dejavniki, ki bo vplival na obseg povpraševanja, je cena določene dobrine. Za ponudnike je pomemben čas. Ker gre za dolgo obdobje, bo

ponudba v začetku lahko zelo prilagodljiva, kasneje bolj toga, nato popolnoma toga. Krivulja ponudbe bo klasična. Zaradi visoke cene sta ponudba in povpraševanje neusklajena. Ponudniki ne bodo prodali ponujenega blaga, ker je obseg povpraševanja manjši. Ob znižanju tržne cene dobimo novo situacijo na trgu (konkurenca). Obseg povpraševanja se nekajkrat poveča, znižanje tržne cene ni ugodno za ponudnike, zato bo prišlo do zmanjšanja ponudbe - nova cena da novo krivuljo ponudbe.

3.3.2. TRG EKSISTENČNE DOBRINE V DOLGEM OBDOBJU

Ponudba bo popolnoma elastična, toga, popolnoma toga in negativna. Povpraševanje bo togo neelastično, krivulja je strma padajoča. Nižja cena je ugodna za povpraševalce in povpraševanje se poveča, ponudba pa se zmanjša. Povpraševanje se je spremenilo za relativno malo. To je razlaga, zakaj nobeden ponudnik eksistenčnih dobrin ne ponudi poceni proizvodov, ker je realizacija majhna, v pocenitev lahko ponudnika prisili odlok, zakon ali konkurenca. Zadostna stopnja konkurence vpliva na zniževanje cene.

4. FUNKCIJE DELOVANJA TRŽNEGA MEHANIZMA

Prednosti so:

- alokativna funkcija (razporejanje, usmerjanje produkcijskih faktorjev),
- selektivna funkcija (zaželjen mehanizem selekcije je kriterij po produktivnosti, uresničuje se, če je izpolnjen pogoj zadostne stopnje konkurence),
- razvojna funkcija (trg svojo konkurenco prisili v naložbe)

Vse tri funkcije zahtevajo konkurenco.

Negativne posledice so:

- povečevanje razlik (ne zagotavlja enakosti, razslojuje udeležence, različno nagraduje, ne zagotavlja enakomernega razvoja, povečuje razlike med panogami, podjetji, vmeša se lahko država, Slovenija - centralizem),
- nezaposlenost (ne omogoča stalne konkurence, stalne strukture),
- nesprejemljivost tržnih kriterijev na področjih, kjer so pomembni socialni kriteriji.

5. INFLACIJA

Velja za enega manj zaželenih tržnih pojavov, povišuje se povprečna raven cen, povzročajo jo dejavniki povpraševanja in ponudbe.

5.1. Inflacija povpraševanja

Povprečni nivo cen raste, za analizo inflacije povpraševanja potrebujemo tudi ponudbo. Na inflacijo povpraševanja vpliva rast dohodkov, cena povpraševanja, cene so samo pokazatelj inflacije. Na trgu nujnih dobrin je pri krivulji povpraševanja naklonski kot strm, povpraševanje je togo, ponudba na tem trgu je odvisna od časa, krivulja bo najprej elastična, nato toga, nato negativna. Ker se spremeni dohodek povpraševalcev, moramo narisati novo krivuljo povpraševanja.

Potrebni pogoji za inflacijo povpraševanja so:

- povečanje nominalnih dohodkov ob drugih nespremenjenih pogojih
- nedelovni dohodek, vir zanj je prekomerna emisija denarja, druga možnost je, da se inflacija prerazdeljuje v korist dohodka, dividend
- nima realnega kritja, tuja sredstva se namenijo za neproduktivno porabo
- plače, pokojnine. Zadostni pogoj je možnost prevalitve na kupce (povečanje plač, povečanje cen).

Protiinflacijski ukrepi:

- dohodkovni (zamrznitev plač, omejitev povečevanja plač politika sider, omejitev povečevanja drugih dohodkov - pokojnin),

- denarni ukrepi (restriktivna politika emisije denarja, prepoved prodaje na kredit),
- davčni ukrepi (zviševanje davkov - večji davki na dohodke, premoženje).

5.2. Inflacija ponudbe

Povzročajo jo stroški, potreben pogoj je naraščanje stroškov in padanje produktivnosti, zadostni pogoj je možnost prevladovanja višjih stroškov na kupce.

STROŠKOVNA INFLACIJA - pojavi se, ker stroški naraščajo in se pojavijo razmere za možnost preveljevanja na kupce.

UVOŽENA INFLACIJA - vezana je na pogoje uvoza, podražijo se stroški uvoza.

ANTICIPIRANA INFLACIJA - upoštevamo pričakovano rast cen, indeksiranje, vkalkuliramo pričakovano inflacijo.

STRUKTURNA INFLACIJA - izhaja iz neravnotežja med strukturo povpraševanja in strukturo ponudbe, značilna je za države v transformaciji, je ena najtežjih stopenj inflacije, kar gospodarstvo ponuja ne gre v promet, kar potrebujejo ljudje, se ne proizvaja, ustvarja siva tržišča, mafijo, korupcijo.

Protiinflacijski ukrepi inflacije ponudbe:

- znižanje stroškov (nižji davki in druge dajatve, nižja cena delovne sile, nižje cene produkcijskih sredstev),
- ustrezna tečajna politika,
- odprava indeksiranja,
- višja stopnja konkurence.

6. EKONOMSKI PROBLEM DRUŽBE

Za vsako družbo je problem produkcija, sooča se s pomanjkanjem produkcijskih faktorjev, družbenega sklada, soočanje z zakonom odpovedovanja. Transformacijska krivulja pokaže realne možnosti, kaže možne produkcije, možne izbire določene družbe v določenem obdobju, daje informacijo kaj se splača proizvajati doma, kaj pa uvažati, kako razporediti produkcijske faktorje, da od njih dobimo največ, za daljše časovno obdobje ugotavljamo kako se je produktivnost povečala.

- Je **PADAJOČA** - padanje kaže, da se vsaka družba sooča z zakonom odpovedovanja,
- ima **NAKLONSKI KOT** - vedno je določen z ekstremnimi možnostima, odvisen je od tega koliko lahko neka družba proizvede ene in druge dobrine, odvisen je od razmerja v produktivnosti,
- je **KONKAVNA** - pove, da alternativni stroški naraščajo, naraščajo pa zaradi različne produktivnosti različnih produkcijskih faktorjev.

7. EKONOMSKI PROBLEM POSAMEZNIKA

Možnosti so odvisne od dogodka in cen določenih dobrin. Alternativni stroški so odvisni od razmerja cen. Premica cene kaže mejo realnih nakupov

- je **PADAJOČA** - posameznik se sooča z zakonom odpovedovanja, večji nakup ene dobrine je možen samo z manjšim nakupom druge dobrine,
- je **PREMICA** - spremembe v nakupu ene dobrine za eno enoto so spremljane z enako odpovedano količino druge dobrine, alternativni stroški so enaki,
- **NAKLONSKI KOT** - spremeni se, če se spremeni razmerje cen.

8. KONKURENCA

Vpliva na delovanje tržnih zakonitosti, način in učinkovitost delovanja trga sta opredeljena predvsem s konkurenco.

Oblike konkurence:

- svobodna,
- popolna,
- nepopolna.

Kriteriji za ločevanje trgov glede na stopnjo konkurence:

- število kupcev in prodajalcev,
- velikost ponudnikov in povpraševalcev
- tržni delež prodajalcev (obseg prodaje določenega prodajalca glede celotne vrednosti menjave),
- število zaposlenih - tržna struktura (kapital mora biti enakomerno porazdeljen po različnih organizacijskih strukturah),
- informiranost,
- vstop v panogo,
- homogenost blaga (blago je lahko homogeno, če kupci blago presojujejo po ekonomskih kriterijih, ne po blagovnih znamkah),
- racionalnost (pričakije se najprej od kupcev).

9. KAPITAL

Z določenimi postopki, uporabo želimo povečati njegovo začetno vrednost, bistvo kapitala je povečanje začetne vrednosti.

9.1. Proizvodni kapital

Je kapital, ki je naložen v proizvodnjo. Obstajati mora trg produkcijskih faktorjev (trg delovnih sredstev, predmetov dela in delovne sile), namenjeni so za organiziranje proizvodnje. Rezultati produkcije so vedno povečani za neko novo dodano presežno vrednost. V tej produkciji se blago proizvaja z namenom prodaje, če uspe to blago zamenjat za denar, je zaključen en obrat kapitala. Za proizvodni kapital je normalno pričakovanje kapitalskih dohodkov, ki jih imenujemo proizvodni profit ali dobiček.

9.1.1. Obrat proizvodnega kapitala

- naložba kapitala (denarna oblika kapitala, nakup produkcijskih faktorjev)
- proces produkcije (produktivna oblika kapitala)
- rezultat produkcije (blago, blagovna oblika kapitala)
- prodaja (denarna oblika kapitala).

9.1.2. Krožni tok proizvodnega kapitala

- kapital (denarni kapital)
- produkcijski faktorji (produkcijska sredstva, zaposleni delavci)
- ustvarjena vrednost (nadomestilo porabljenega kapitala - stroški)
- prodaja na trgu, cena (kapital za vnovično produkcijo, profit).

Donosnost proizvodnega kapitala ugotavljamo s profitno mero = dobiček / vloženi kapital X 100.

9.1.3. Dejavniki profita

- zunanji dejavniki (trg, stroški, dajatve, ki so vezane na začetek poslovanja, stopnja konkurenčnosti),
- notranji dejavniki (obračanje kapitala, ko iz denarja ustvarimo več denarja - hitrost obračanja kapitala je premosorazmerna stopnji profita),
- varčevanje (je bistveno za stopnjo donosa, vpliva na boljše poslovne rezultate, ker lahko bistveno poveča konkurenčno prednost).

9.2. Trgovski kapital

Začetna pojavna oblika je denar, ki se nameni za nakup blaga z namenom prodaje, pojavi se izključno na področju menjave, kjer se opravljata nakup in prodaja.

9.2.1. Krožni tok trgovskega kapitala

- denarna oblika kapitala (naložba kapitala)
- blagovna oblika kapitala (nakup blaga)
- denarna oblika kapitala (prodaja blaga).

Vir za profite v trgovini je samo del presežne vrednosti, ki nastane v proizvodnji. Marža ne pomeni profita, je razlika v ceni iz katere se morajo najprej kriti stroški posredovanja, potem pa se ugotavlja pozitiven ostanek, trgovski profit. Koristnost te delitve presežne vrednosti med proizvodnjo in trgovino je v hitrejšem obračanju tako proizvodnega kot trgovskega kapitala, v dobri preskrbljenosti trga, v dobri specializaciji. Je delujoči kapital, ni pa produktiven.

9.2.2. Krožni tok finančnega kapitala

- denarna oblika kapitala (prihranki), začasna uporaba kapitala
- denarna oblika kapitala (vračilo glavnice in obresti), povečanje vrednosti
- prihranki (začasno prost denar, ki ga lastnik ne nameni za porabo, finančni profit so obresti),
- obresti (so dohodek, ki izhajajo iz dveh pojavnih oblik kot varčevanje ali kot zagotovljen dohodek pri nakupu obveznic),
- obveznice (so vrednostni papir, ki zagotavljajo vnaprej zagotovljen dohodek - obresti, ne prinašajo nobenega rizika),
- dividende (so nezagotovljen dohodek, pogoj za dividendo je pozitiven finančni rezultat, sklep skupščine o delitvi dela dobička za dividende).

9.2.3. Obrestna mera

Kaže uporabno vrednost denarja, odvisna je od ponudbe in povpraševanja po denarju, katera tudi določata višino obrestne mere. Nikoli ne odraža vrednosti denarja, ampak izraža pričakovano uporabno vrednost denarja.

Poznamo:

- nominalna obrestna mera - zagotoviti mora realno vrednost denarja,
- relativna obrestna mera - prikaže katera oblika kapitala bo donosnejša.

10. OPTIMUM POTROŠNIKA

Prve enote prinašajo večjo mejno koristnost. Možnosti so odvisne od danega dohodka in danih cen. Te možnosti lahko opredelimo glede na koristnost, ki jo prinašajo. Potrošnik se obnaša racionalno takrat, kadar omejeno količino denarja razporedi za nakupe potrebnih dobrin tako, da so cene dobrin usklajene z mejnimi koristnostmi izbranih dobrin. Pogoj, da se potrošnik obnaša racionalno je možnost izbire, zadostna stopnja konkurence.

11. MONOPOL

Je tržna struktura, v kateri je en sam proizvajalec in veliko število kupcev (blago nima bližnjega substituta).

11.1. VZROKI ZA NASTANEK MONOPOLA

- prihranki obsega,
- patenti,
- licence,

- izključen nadzor podjetja nad prod.faktorji,
- državna licence,
- dovoljenja.

12. OLIGOPOL

Majhno število proizvajalcev, ki prodajajo proizvod množici kupcev (proizvodi so lahko homogeni ali diferencirani, obstajajo ovire za vstop)

STRATEŠKO OBNAŠANJE OLIGOPOLISTOV je takšno obnašanje, ki vodi do nastanka ovir vstopa v panogo potencialnih konkurentov.

13. EKONOMSKI PROBLEM DRUŽBE

- DOBRINE so vse stvari, ki zadovoljujejo naše potrebe
- NAČELO GOSPODARJENJA z danimi sredstvi želimo doseči maksimalen učinek
- TRI TEMELJNA NAČELA
 - kaj in koliko proizvajati
 - za koga
 - kako proizvajati
- PROIZVODNJA je proces s katerimi nastajajo dobrine s zavestno človekovo dejavnostjo
- PROIZVODNJI DEJAVNIKI so vse tiste stvari, ki jih potrebujemo za proizvodnjo materialnih dobrin. Delijo se na:
 - vlogo (delo, delovna sredstva, predmeti dela)
 - glede na dohodek (delo, kapital, zemlja)
- OBLIKI DRUŽBENE PRODUKCIJE
 - naturalna (za lastne potrebe)
 - blagovna (za prodajo oz. menjavo)
- GOSPODARSKI PROCES je sestavljen iz:
 - produkcije
 - razdelitve
 - potrošnje

14. EKONOMSKI PROBLEM POSAMEZNIKA

- POTREBE so občutek pomanjkanja nečesa. Delimo jih na:
 - fiziološke
 - psihološke.
- SKUPNA KORISTNOST skupno zadovoljstvo, ali korist od porabe vseh enot dobrin
- MEJNA KORISTNOST sprememba mejne koristnosti, ki nastane zaradi dodatne enote
- OPTIMUM POTROŠNIKA tam, kjer se IK in premica cene dotikata, kjer se z danim denarjem in cenami dožee maksimalna skupna koristnost

15. POJEM TRGA IN TRŽNE STRUKTURE IN POVPRASEVANJA

- TRG je stik med kupcem in prodajalcem (odloča o ceni in količini)
- KONKURENCA sredstvo za reševanje konfliktov (kupci nizke cene, prodajalci višje cene-> ravnovesje tržne cene)
- POPOLNA KONKURENCA tržna struktura (veliko kupcev in prodajalcev), homogenost proizvodov, popolna mobilnost produkc.faktorjev, popolna informiranost
- TRŽNA STRUKTURA število kupcev in prodajalcev (popolna konkurenca), stopnja diferenciacije proizvoda in stopnja mobilnosti prod.dejavnikov(ko so prosto mobilni je to prosta konkurenca)

- POJEM POVPRÁŠEVANJE sile, ki delujejo na trg preko kupcev
- ZAKON POVPRÁŠEVANJA cena in količina sta obratnosorazmerni.
Izjeme so Griffenovo blago (zdravila)

16. DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA POVPRÁŠEVANJE

- dohodek,
- preference,
- cena substituta in komplementa,
- cena določene dobrine